شكەستێك لە ڕابردوو ... پەندێك بۆ داهاتوو

نووسینی:شێرزاد حەسەن

پەرلـەمان یـان ((ئەنجوومـەنی نیشـتمانی)) وەك دەزگایـەكی هاوچـەرخ لـەم سـەردەمەدا وا چاوەڕوان دەكرێت كە ئەندامە هەڵبژێردراوەكانی نوێنەری ئەو خەڵكانە بـن كـە ئەگـەر دەنگـی ئەوان نەبووایە ؛ پەرلەمانتارەكان بەختی ئەوەیان نەدەبوو لەو پۆستانە بەهرەمەند بن .

دیارە دەنگبەخشەكان سەر بە چین و توێژی جیاوازن و هـەر بـەو نیازەشـەوە دەچـنە بـەردەمی سندووقی دەنگدان كە بەشێك لە خەون و داواكانیان لە دوای هەڵبژاردن بێننە دی.

لە هەر هەڵبژاردنێكدا گەمەی (ڕاگەیاندن) ڕۆڵی گەورە دەگێڕێت و هـەر ڕاگەیاندنیشـە كـە وا دەكات بـە جۆرێـك ئـەو خـەڵك و خوایـە ئاڕاسـتە بكات كـە هەڵبـژاردنی فلان و فیساره كـەس لەبەرژەوەندی گەل و نیشتمان و فەراهەمكردنی خۆشگوزەرانی و سەربەرزیدایە كە دواجار ئەو ڕاگەیاندنە فەزایەكی وا دروست دەكات كە پێی بوترێت – دیموكراسییەت بەركەماڵ – ە .

ئـەم هـەراو ململانێیـەش پـارە و سـوپایەك لـە خـەڵك و ئـاوەڵاكردنی هـەموو كەناڵـەكانی ڕاگەیانـدنی گەرەكە ، هەڵبـەت لێـرەدا جگـە لـە ڕاگەیانـدنی ئاشـكرا ، دەیـەها شـێوازی دیكـەی پەنهان هەن كە حیزب و لایەنەكان دەیگرنە بەر كە هەندێك لەو شێوازانە دەكرێت پـڕ بـن لـە فڕ و فێڵ و بەڵێنی درۆ و چەواشە كردن .

ڕاستە لە ڕووكەشدا ململانێیەكە هێزەكانی لەبەردەم یەكدیدا داناوە و هەر هێزە و هەوڵدەدات كە گەورەترین ژمارە لە دەوری خۆی كۆ بكاتەوە ، بەڵام لە یادەوەری منـدا هەڵبـژاردنی یەكـەم پەرلـەمانی كـوردی و بەڵێنـە گـەورەكانی حیزبـەكان و شكسـتی ئـەزموونی ئـەو پەرلەمانـە و دابەشبوونی پەرلەمانتارەكان بەسەر دوو لیستی دژ بە یەك و ناكۆك وا دەكات ئێمـە بپرسـین : ئاخۆ لە ماوەی ئەو سیازدە ساڵە دەسەڵاتی كوردی توانی هاونیشتمانییەكی وا دروست بكات كـە هۆشیاری ئـەوەی هـەبێت كـە زۆر شارستانیانە بچێتە نـاو گەمـەی دیموكراسـی ، لـە تێكشكانی ئـەزموونی یەكـەمی پەرلـەمانی كوردییـەوە تێگەیشـتین كـە لـە سـووكترین تەنگژەی سیاسـی و میلیتاریدا هەر هەمووان بە سەركردە و بنكـردە و پەرلـەمانتار و ڕۆشـنبیر و خـەڵكانێكی زۆری ناو چین توێژەكانی كۆمەڵ ئامادەن بەسەر حیزبە شەڕكەرەكاندا دابەش ببن .

ئـەوەتا لـە دوای سـیازدە سـاڵ لـە ئـەزموونی شكسـت خـواردووی پەرلـەمان ، هـەر دوو حیزبـی كوردی لە بری ئـەوەی بـاس لـە دەسـكەوت و سـەركەوتنەكانی خۆیـان بكـەن لـە بـواری دروسـت كردنی كۆمەڵگەیەكی مەدەنی و خۆشگوزەران و ئازاد .تازە بە تازە لە ڕێی هەڵڕشتنی بەرتیل و كڕینی دەنگی خێڵ و عەشیرەت و هۆز و تایەفەكان ناشـرینترین گەمـە دەكـەن ، كـار گەیشـتۆتە

ئـەوەی (یـەکێتی و پـارتی) لەسـەر سـەرلە نـوێ تـەعمیر کردنـەوەی (چـاپخانەی شـەعب) دەنـگ پەیـدا بکـەن ، دەیـەها گەمـەی وەك دابەشـکردنی موەلیـدە و بـەڵێنی ڤیرتـاوکردنی کـۆڵانێکی قوڕاوی. لە هەڵبژاردنی یەکەمدا هەردوو حیزب بەڵێنیان بە خەڵکدا کە (براکوژی) تا ئەبەد لە گۆڕ نراوەو لە گۆڕ دەنرێت ، کەچی دەمەقاڵێیەك بەس بوو لە "رانیە" کە وابکات ئـاگری شـەڕ هەموو ئەم خاکە بکات بـە شـەڕگە و ئـەو ململانـێ و کەرتبوونـەی کوردسـتانیش بـە خـەڵك و خاکەوە تا بە ئەمڕۆکەش دەگات خەونی هەر هەمووومان زیندە بەچاڵ بکات.

مـن وای دەبینـم کـە چـوونە پێشـەوەی حیزبـەکان بـە تایبـەتی پـارتی و یـەکێتی ، لـە گەمـەی هەڵبـژاردن دیسـانەوە بـە بـەرتیل و خـێڵ کۆکردنـەوە دەسـتی پێکـرد ، هـەتا کۆکردنــەوەی سەندیکاکان و یەکێتی پیشەکار و فەرمانبەران و مامۆستایان و ئەنـدازیاران و پزیشـکەکان هـەر لەسـەر هـەمان شـێوەی کۆکردنـەوەی خـێڵ و پیـاوانی بنەماڵـەکان بـەڕێوە دەچـێت ، چـونکە ئاشکرایە کە رێکخراوو سەندیکاکانیش بەسەر حیزبەکاندا دابەش بوون .

ڕێکخراوە بە نـاو دیموکراتییـەکان چـەند دەزگایـەکی گوێڕایـەڵی حیـزبن ، ژمارەیـەکی زۆر لـەو دەنگانــە دەسـووتێن ئـەو کاتـەی چـەند ژن و پیـاوێکی شـەرمن و گوێکەڕیلـە دەبنـە ئەنـدام پەرلەمان، بە تایبەتی لای خۆمان ، بەڵکو لەگەڵ فرێـدانی کـارتی دەنگدانەکـە بـۆ نـاو سـندوقی هەڵبژاردن کەس گەرەنتی ئەوە نادات ئایا کەسی هەڵبژێردراو کام لەو خەون و داوایانـە دێنێتـە دی، کە دیارە بۆ من زۆربەیان جگە لە مووچەخۆر هیچی دیکە نەبوون.

پرسیار ئەوەیە کە ئایا گەر لە هەڵبژاردنی ئەمجارەدا کە حیزبەکان هەر یەکە و لیستی خۆی هەیـە و هـەر لیسـتێك ژمارەیـەك لـە کاندیـدکراوی تێـدا بێـت و دەنگـدەر کـە لـە سـندوقی هەڵبژاردن دەچێتە پێشێ ، بە چ ئومێدێکەوە بوێرێت بەختی خۆی تـاقی بکاتـەوە؟ چـونکە لـە یادەوەری زۆربەمانـدا ئـەوە ئامادەیـە کـە بـەڵێن و دروشمـەکان بـەتاڵ بوونـەوە ، بەڵێنـەکان و دروشمـەکانی شـاخ و شـاریش پووچـەڵ بوونـەوە ، سیاسـەتبازەکان بـوون بـە بازرگـان و خـودی سیاسەت بوو بە دوکان و بازاڕ و بزنس ، کوردستان دوو کەرت و سێ کەرت کراوە .

بـۆ هەڵبـژاردنی دووەم چ بەرنامەیـەکی کوردانـە و شارسـتانی بەڕێوەیـە؛ لەمـەڕ چارەنووسـی کوردستان ستراتیژی سیاسی کامەیە؟ سەبارەت بە مـاف و هـەقی منـاڵ و ژن و پیر و پەککەوتـە چـیتان لـە هەگبەدایـە؟ سـەبارەت بـە سیسـتەمی پـەروەردە و دابـین کردنـی دڵنیـا بـوونی تەندروستی و خوڵقاندنی کۆمەڵگەیەکی مەدەنی کامە بەرنامەتان لەبەر دەستتدایە؟ سەبارەت بە نەهێشتنی کاریگەری عەقڵی بەعسیزم؟ سـەبارەت بـە ژینگەپارێزی؟ سەبارەت بـە گرفـت و کێشـەی نیشـتەجێ بـوون و دەیـەها گرفـت و کێشـەی دیکـە بـە تـەمای چـین؟ لـە هەڵبـژاردنی

ئەمجارەدا بەختی خەڵکانی تەکنۆقرات و سەربەخۆ چەندە و تا کوێ ڕێگەیان پێ دەدرێت؟ گرفتی لیست لەوەدایە کە کاندیدکراوەکان وەك یەك تەن دەبیندرێت نەك وەك هاوڵاتی و مرۆڤێکی سەربەخۆ و تاکە کەس کە دواجار دەکرێت حیزب بە کەیفی خۆی ناوەکان هەڵبژێرێت کە کەسمان دڵخۆش نەکات ، چونکە دوا جار حیزب چەشنێك لە دەسەڵاتی دکتاتۆریانەی خۆی دەسەپێنێت کە جەماوەر لە هەڵبژاردنی ناوەکانی ناو لیستەکە هیچی پێ ناکرێت .

لێرەدا هەتا گەر لیستی سەربەخۆش هەبێت دیسانەوە وەك (یەك تەن) دەبیندرێت نەك وەك تاکەکەس ، بۆ نموونە گەر لیستی سەربەخۆکان بیست کەس بن و ڕێژەی ئەوتۆی هێنا کە لە گەمەی هەڵبژاردن بیباتەوە ، ئەوە بە تەنها سی چوار ناو دەبنە ئەندام پەرلەمان کە دیسانەوە دەکرێت دەنگی من و تۆ بۆ ئەو کەسانە بووبن کە لە لیستەکەدا دەکەون و فەرامۆش دەکرێن .

هەر بۆیە (چۆمسکی) گومان لە دیموکراسییەتی ئەمریکی دەکات و ناوی دەنێت دیموکراسییەتی (لە قوتوونراو) یان (دیموکراسی ئاڕاستە کراو – Directed Democracy) چونکە دواجار سەرمایە (پارە و پوول) و گەمەکانی ڕاگەیاندن کەسەکان و دەنگدەران وەها ئاڕاستە دەکەن کە حیزبەکان و دەسەڵاتدارەکان مەبەستیانە ، هەڵبەت نابێت ئەوەمان لەیاد بچێت کە ئەگەر لە ئەمریکا و ئاوروپا بە درۆ کەوتنەوەی بەڵێنەکان و جێبەجێ نەکردنی داوا و خۆزگەکان جێی ڕەخنە و دادگایی میللیی بێت و لەسەر پەرلەمانتارەکان حیساب بکرێت ، ئەوە لای ئێمە کەس ناوێرێت بە پەرلەمانتارەکان بڵێت : چیتان بۆ کردین؟؟

گەر (چۆمسکی) گومان لە دیموکراسیەتی ئەمریکی بکات ؛ بۆ دەبێت ئێمە لێرە سووك و سانا بڕوا بە گەمەی دیموکراسی بکەین ، لە کوردستان و لە عێراقێکدا ، کە نوقمە لە ڕۆحی توند و تیژی و نەبوونی دیالۆگ و ڕۆحی خێڵەکی و هەڵپەکردن بۆ بەرژەوەندخوازی تا ئاستی گەندەڵبوون کە هەر هەمووومان سالآنێکە لەم ولاتەدا هەستی پێدەکەین ، هەر بۆیە لە هەڵبژاردنی یەکەمدا لە بری دەنگدان کە دەمزانی دەسوتێت..من سەرگەرمی خوێندنەوەی ڕۆمانێك بووم چونکە من دڵنیا بووم کە هیچ پەرلەمانتارێکی کوردی نیە بتوانێت کەمترین خەون و داوای من بێنێتە دی ، چونکە دواجار نوێنەری هەزارەها کەس ئەو موعجیزەیەی پێ نییە کە بزانێت ئەو هەموو خەڵکە بە چ خەون و داوایەکەوە هاتوونەتە بەردەمی سندوقی دەنگدانەوە.

گریمان بۆ هەڵبژاردنی ئەندامەکانی پەرلەمانی کوردی بە (لیستی سەوز و زەرد)ەوە هەزارەها کەس دەنگی بۆ ئەوە دابێت کە هەردوو هێزەکە کۆك و ڕێکن لەسەرخستنی پرۆژەی

(نەتەوایـەتی).کەچـی ململانـێ و ڕۆحـی خێڵـەکی و مەزهەبگـەرایی زینـدوو کـردەوە ، گـەر دەنگەکان بۆ ئەوە بووبێت کە هێزێکی ڕادیکاڵ و سێکولار – عـەلمانی – و مـۆدێرن لـە کۆمـەڵی ئێمەدا بـە پێشـەنگی ئـەو حیزبانـە دروسـت ببێت .فەزایـەکی کۆمەلایـەتی کـراوە و تـازە بێتـە ئـاراوە و دەیـەها ڕێکخـراو و سـەندیکای سـەربەخۆ دابمـەزرێن ، کۆمەڵگایـەکی وا کـە لـەبری ململانێـی سـەربازی ڕێـزی گفـت و گـۆی عـەقلانی بگرێـت ، کەچـی لـە دوای سـیازدە سـاڵ پێچەوانەی ئەو خەون و داوایەمان بینی .

لە پای ململانێی ئەو دوو حیزبە خەریك بوو کوردستان وەك خـاك و خـەڵك لـە ئەفغانسـتاتی سەردەمی "تالیبان" خراپتری لێ بێت ، لـە ژێـر سێبەری ململانێـی ئـەو دوو حیزبـەدا هێـز و گروپە پاشکەفتی و خوێن خۆرەکان یەك لەسەر سێی کۆمەڵگەی کوردیان قووت دا ، لەو هەموو هەرا و ململانێیەدا پەرلەمانتارەکان خـامۆش و بێـدەنگ بـوون .ئـەوانیش وەکو ئێمـە چاوەڕێ بوون ، دیارە بە ڕای من پەرلەمانتارەکانی کورد پتر لە فەرمانبەری خانەنشین دەچوون چونکە نـە بـە تـاك و نـە بـە کـۆ هەڵوێسـتێکی تونـد و جـدییان لـەو ململانێیـە وەرنـەگرت، بـەو ئەندامانەشەوە کە هونەرمەند و نوسـەر بـوون ، هەڵبەتـە لـەو مـاوە دوور و درێـژەدا زۆرینـەی پەرلـەمانتارەکان لـە مووچـەی مانگانـەی خۆیـان بێبـەش نـەبوون کـە چـاوەڕێ دەکـرا دوای ململانێی سەربازی نێوان ئەو دوو حیزبە هەر هەموویان یان هەر هیچ نـەبێت ژمارەیـەکی زۆر لە پەرلەمانتارەکان دەست لە کار بکێشنەوە چونکە ئەوان نوێنەری ئەو هەزارەها خەڵکە بـوون کە لەسەر جادەکان کۆ دەبوونەوە و هاواریـان دەکـرد : **شـەڕمان ناوێـت** ، ڕێپێـوانی ئـەو چـین و توێژانەی لەسەر لافیتەکانیان نووسیبوویان : **<u>نا بۆ براکوژی</u>** .

یـەکێك لـە ئەزموونـە بەرایـیەکانی سـەر گۆڕەپـانی سیاسـەتی کـوردی کـە دەتوانـدرا ڕاسـتگۆیی پەرلـەمانی کوردی تیایـدا دەر بکەوێـت وەرگـرتنی هەڵوێسـتێکی یـەکگرتوو بـوو لەمـەڕ شـەڕی ناوخۆ ، پەرلەمانی کوردی کە دەستە پاچە و ئیفلیج لەبـەر دەم هەڵگیرسـانی ئـەو خۆکوژییـەدا وەستا هیچ مانا و حیکمـەتێك بـۆ مانـەوەی نـەما و بـە تـەواوی مـافی مانـەوەی وەك دەزگایـەك کەوتە ژێر پرسیار و گومانەوە .

هـەر ئەوەنـدە و نـا ... بـەڵکو هەنـدێك لـە پەرلـەمانتارەکان بـوون بـە جـەنگاوەر و دوای دامرکانەوەی شەڕی بەرەکان هەر دوو حیزبەکە باسیان لە کابینەی دووەم و سێیەم دەکـرد کـە ئەوەیان گاڵتە کردن بوو بە خودی ئەو دەزگایەی کـە جگـە لـە ئامرازێك هیچـی دیکـە نـەبوو ، تـاڵترین ئـەزموون و تێکشـکانی پەرلـەمان و دەرنەچـوونی لـە تاقیکردنەوەیـەکی قورسـی وەك ئەوەی کە نەیتوانی ببێت بە هێزێکی فشار بەسەر هەردوو حیزبەکە کە شەڕی یەکتری نەکەن

و دوا جاریش شەرمن لەبەردەم یەك نەگرتنەوەی هەردوو ئیدارەی هەولێر و سلێمانی دۆش داما بوون ، ئەوەشیان ئەو پووشە بوو کە دواجار پشتی حوشترەکەی شکاند .
هەڵبەت ئەوان وەك کاندید کراوی حیزب و کۆمەڵێك کەسی گوێڕایەڵ ، نەك نوێنەری گەل و نیشتمان هیچیان بۆ نەکرا ، هەڵبەت لە دەیەها رووبەرووبوونەوە لەگەڵ خەڵکیدا پەرلەمانتارەکان گەلێك بڕ و بیانوویان دەهێنایەوە بۆ ئەو سستی و خەمساردییە ، بەلأم کەسێك لە کوردستان ئامادە نییە ڕێزی هیچ پاساو هێنانێك و بیانوویەك بگرێت ، بەڵکو هەمیشە پەرلەمانتاری کوردی خۆی لە هەموو چەشنە ڕووبەڕووبوونەوەیەك دەشارێتەوە و خۆی لە بەرپرسیارێتی ڕووداو و کارەساتە گەورەکان و نەهاتنە دی خەون و بەڵێنەکان دەدزێتەوە.
من نامەوێت گومان لە نیاز و مەبەستی ئەو نوێنەرانە (پەرلەمانتاران)ە بکەم ئەو کاتەی خۆیان کاندید کردووە ، هەر هەموو بە جۆرێك لە جۆرەکان ویستوویانە لەو ئەزموونە تازەیە بەشدار بن و هەڵبژاردنی لیستی هەر لایەنێك مافی هەر یەك لەوانە ، هەر کەسێك مەیلی بەوە هەیە سەر بە دەزگایەك، ڕێکخراوێك ،خێڵێك ، سەندیکایەك یان حیزبێك بێت ، بەلأم بوون بە پەرلەمانتار خۆ ئامادەکردنە بۆ هەلگرتنی خەسڵەت و ناسنامەیەکی تازە کە لەدوا قۆناغدا دەیکا بە دەمڕاستی ئەو کەسانەی دەنگیان بۆ داوە و لەسەر داوا و مافەکانیان ئامادەیە تا سەر بجەنگێت .
هەر دەزگایەکی سیاسی و سەندیکا و ڕێکخراوێك گەر ئەندامەکانی لەو بەڵێن و دروشمانە بەتاڵ بکەیتەوە کەخۆیان هەڵیانگرتووە ، ئەوسا خاوەنی هیچ پەیامێکی ئینساندۆستی و ڕوخسار و کارەکتەرێکی ئەخلاقی و ڕەوشتپارێزی نابن ، ئەوە ئەندامانی ئەو دەزگا و ڕێکخراوانەیە کە تێکەڵەیەك لە نێوان خێر و شەڕدا دروست دەکەن ، لە نێوان جوانی و ناشرینی ، ڕاستی و درۆدا بەرزەخێك درست دەکەن ، پەرلەمان بە تەنها باڵەخانەیەك و ئالأیەك و کۆمەڵێك یاسا و بەندی مردوو نیە .
مرۆڤەکان بۆیە خۆیان لە ناو ڕێکخراوێك یان کۆمەڵەیەك ڕێکدەخەن کە وەك هێزێك لە بەرامبەر هەر جۆرە ستەم و ناهەقیەك بێنە دەنگ و ئامادەش بن بکەونە ململانێ و جەنگێکی مەدەنیانە و ڕاستگۆ بن لەگەڵ ئەو پەیام و دروشمانەی هەڵیانگرتووە ، ڕۆحی پڕ لە خێر و شەڕی ئەو دەزگایە لە هەڵوێستی ئەخلاقیانەی ئەندامەکانی سەرچاوە دەگرێت .
هەڵبەتە لە کوردستان حیزب ئەو دەسەڵاتە سیحراوی و پیرۆزەی بە خۆی داوە کە وای کردووە دواجار هەر هەموو دەزگا و ڕێکخراوەکان کە لە هەناوی حیزبەوە هاتوونەتە دەرێ هەمان

پیرۆزیان هەیە ، هەربۆیە گومان کردن یان ڕەخنە گرتن ، بۆ نموونـە لـە ڕاسـتگۆیی پەرلـەمان گومان کردن و ڕەخنە گـرتن دەبێـت لـە حیـزب کـە هێـز و دەسـەڵاتی خولقێنەرانـەی خـۆی لـە دەرەوەی هەر گوناه و گومانێکدا دەبینێت. .

لە سیازدە ساڵی ڕابردوودا کۆمەڵێك کار و ئەرکی دەرەکی و ناوەکی هەبوون کـە چـاوەڕێ دەکـرا دەسـەڵاتی کـوردی لـە ڕێگـەی دەزگاکانیـەوە ، چ سـەربازی و چ شارسـتانی فەراهـەمیان بکـات ، خزمـەتگوزاری و چەشـنێك لـە خۆشـگوزەرانی دابـین بکـات. لـە ئەرکـە ناوەکییـەکان ، هـەر بـۆ نموونـە ، بـوونی ڕێگاوبـانی چـاکە ، کارەبـا ، ئـاو ، سیسـتەمێکی پـەروەردەی تـازە و ئـازاد لـە کاریگـەری بەعسـیزم و مێنتـالتی خێڵـەکی ، ئاسایشـی نـاوخۆ ، خزمـەتگوزاری پۆسـت ، یاسـا ، تەندروستی، جیاکردنەوەی هەر سێ دەستەڵاتەکە لە یەکدی ... هتد .

کە بە داخەوە لەم بوارانەدا گەر ڕاپرسییەك لەناو خەڵکیدا بکرێت ئەوسا تێدەگەین کە بەشـی خـەڵك لـەو خزمـەت و مافانـە شـتێکی ئـەوتۆ نـەبووە کـە مایـەی خۆشـحاڵی بووبێـت ، بـەڵکو هەردوو حیزبەکە و ئەندامەکانی لە خەمی خۆ دەوڵەمەنـد کردنـدا بـوون ، دیـارە کـە هـاوڵاتی تەنها ئەو کاتە ئامادەیە پشتگیری هەر قەوارەیەکی حیزبی یان دەوڵەتی بکات کـە وەڵام بـە داوا و مافەکانی بداتەوە ، لـە کوردسـتان ، هـەر کەسـێك دە جاران لـە ڕۆژێکدا سـواری تاکسـی بێـت تێدەگات ئەو خەڵکە تا کوێ تووڕەو ناڕازییە.

کار و ئەرکی دەرەکی پاراسـتنی وڵات و گەلـە لـە هێرشـی داگیرکـەران کـە ئـەوەیان گـەورەترین ئامانجی هەموو هاوڵاتییەکە ، لە ئەزموونی کوردستاندا ئـەم کـارە لـە کـۆڵ حکومـەتی هـەرێمی کوردستان کرابۆوە و تا هەنووکەش خەڵکی دەست بە دوعاوەن کە ئەمـەریکا و هاوپەیمانـەکانی پشتمان تێنەکەن ، ئەگینا دەخورێین ،دیارە گلاّوکردنی خاکی کوردستان لە لایەن ژەندرمـەکانی تورکیا وئێران بووەتە گەمەیەکی ڕۆژانە.

لەو ساڵانەی کە ناوچەی یان زۆنـی ئـارام هـەبوو حیزبـە کوردییـەکان لـە بـری جێبـەجێکردنی ئەرکەکانی ناوەوە لە شەڕگەکاندا سەنگەریان لە یەکدی گـرت و خـەڵك و خاکیـان لـەت و پـەت کـرد ، هـەر ئـەوەش وایکـرد بـە هـەزارەها کـەس ڕەو بکـەن و نائومێـد بـن و ئـەم وڵاتـە بـۆ جـەنگاوەرەکانی بـەجێبێڵن ، نیشـتمان و خۆشەویسـتی و خـەڵك و خـاك ئـەو مانـا پـیرۆزەی جارانیان دۆڕاند ، چەمکی نیشتمان و نەتەوەپەرستی لە نێـو تـەپ و تـۆزی شـەڕگەکان و شـەڕە جنێوەکانی نێوان حیزبەکاندا دۆڕاو و تێدا چوو .

(گاریبالـدی) کـە بـیری لـە (ئیتاڵیـا)یـەکی یـەکگرتوو کـردەوە بـیری لـە سـروودێك و ئالاّیـەکی یەکگرتوو کردەوە ، کەچی حیزبە کوردییەکان لە ناو ڕەنگی پەڕۆکاندا هەر هەمووومانیان بەنـد

کرد و هەر یەکە و سروودی خۆی خستە سەر زارمان و لە یادەوەری هەر هەمووماندا (ئەی ڕەقیب)یان کوشت.

هەر حیزبە و ویستی سەروەرییەکانی خۆی بکات بە سەروەری هەموو نەتەوە ، کەچی لە نێو ئەو هەموو بێ بەرنامەیی و هەرایەدا پەرلەمان کردەوەیەکی ڕاستەقینەی نەنواند ، تا ئەم ساتە وەختەش ئەو جوگرافیا و مێژووەی قوتابیەکانی شارەکانی هەولێر و سلێمانی و دهۆك دەیخوێنن ، نەك هەر لە ناوئاخندا ، بەڵکو لە ناو و نیشانیشدا جیاوازن .

ڕاستە کە ئێستاکە ئاڵای کوردستان دەشەکێتەوە ، بەڵام هێشتا لەسەر هەڵکردن و هەڵنەکردنی ئاڵای بەعسیانەی عێراق ڕێك نەکەوتووین کە هەمووشمان دەزانین ئاڵا ڕەمزێکە بۆ نەتەوە لە وێنەی دەرکەوتن و مانا بەخشینێکی ماددیانە کە ئێمە لە ژێر ئەو ئاڵا زۆر چڵکنەدا ئەنفال کراین ، ئاڵایەك کە هەرگیز ناکرێت جێی ڕێزی ئێمە بێت کە لە ژێر سایەی ئەو ئاڵایەدا بوو کیمیا باران کراین .

لەوەتەی هەین مێژووی پڕ لە درۆی داگیرکەران بە قوتابیەکان دەڵێینەوە کە شانازی بە (فتوحات و غەزەوات) دەکات و فێرمان دەکەن داگیرکەر بە ڕزگارکەر بزانین ، ئەو ڕزگارکەرانەی لە بیابانی عەرەبی و جزیرەوە هاتن (ژن وماڵ و میراتی کوردیان بە خەڵك و خاکەوە دزی) .

عەرەب بە ناوی خوداوە لە نێو ئەو شاخانە (ئیمپراتۆریەتی لم)ی لەسەر ڕۆحی هەلاهەلامان قووت کردەوە ، ژن و کچ و خوشکەکانیشمان تا هەنووکە دەچنە سەر گۆڕی (ئەسحابەکان) و کێلی گۆڕەکانیان ماچ دەکەن ، لەوەتەی هەین مێژووی درۆ ، جوگرافیای زۆڵ ، سیاسەتی گوێڕایەڵی دەخوێنین ، لەوەتەی هەین باس لە برایەتی کورد و عەرەب دەکەین لە ناو وڵاتێکدا کە دەستەڵاتدارەکانی بە تەنها وەك کۆیلە لێمان دەڕوانن ، گەر کۆیلە بەختی ئەوەی هەیە لە ژێر سایەی ئاغا و گەورەکانیدا بژی بە مەرجێك واز لە ئازادی خۆی بێنێت، ئەوە کورد بەختی کۆیلەشی نییە ، چونکە چەندە دەست بەرداری ئازادی خۆی دەبێت، ئەوەندە دەستەڵاتدارە عەرەب و تورك و عەجەمەکان ڕووەو قەسابخانەکان بەکێشی دەکەن ، هەر بۆیە پێم سەیر نییە کە سەرۆکی کاتی عێراق (غازی یاوەر) هەڕەشە لە کورد دەکات گەر بیر لە جیا بوونەوە نەکات و ڕیفراندۆم – ڕاپرسی – بە خیانەت دەزانێت ، بەڵام سەیر ئەوەیە لە بەرامبەر ئەو (عەقڵی ژێر عەگالە) سەرکردەکانی کورد وەڵام و کاردانەوەیەکی توند و دەستبەجێیان نەبێت و پەرلەمانی کوردیش وەك هەمیشە خامۆشە و ئەو هەموو قەڵەم بە دەستانەی ناو پەرلەمان خوڵقیان نییە بە یەك ستوونیش وەڵامی هەڕەشەکەی غازی یاوەر بدەنەوە کە وەك حوکم و

هەڕشەی عەقڵی نێرانەی دەسەڵاتدارانی عەرەبە کە وەك نەتەوە هەموو کورد بە (مێ) دەزانێت و وا دەزانێت (عوهدە) لە دەست خۆیەتی و هەقی (تەڵاق و مارەیی) کورد بە دەست حوکمڕانی بیابان نشینەوەیە ، بۆ سەرۆکی فەرمانـدە ڕەوایـە عێـراق پارچـەیەك بێـت لـە نیشتمانی عەرەبی ، بەڵام ڕاپرسی بۆ کورد بە خیانەت دەزانێت ؛ چ عەقڵێکی عەجیبە..!!

لەوە دەچێت کە ئێمەی کورد پەند و وانەیەکی سیاسی لە هەڵە و نوشوستی ناو مێژووی دوێنێی خۆمان وەرنەگرین و تا هەنووکەش نەمانتوانیوە پەند لە مێژووی پڕ لە سەرکەوتن و شکەستی ناو مێژووی نەتەوەکانی دیکە وەربگرین ، ئێمە میللەتێکی بێ یادەوەرین و هەمیشە ئامادەین لەگەڵ دوژمنەکانمان سازش بکەین و لە هەموو هەڵە و گوناهە گەورەکانیان خۆش ببین .
بەڵام یادەوەریمان لە ناو خۆماندا (کورد لە بەرامبەر کورد) زۆر خوێناوییە و هەمیشە بە درۆ دەست لە ملی یەکدی دەکەین ، سەنگەر لە یەکدی دەگرین ، بە داخەوە ئەوەی کە من وەك هاولاتیەك هەستی پێدەکەم حیزبەکان بە هەمان عەقڵییەتی سیازدە ساڵ لەمەوبەر دەچنە ناو گەمەی هەڵبژاردنەوە کە لە باشترین ئاکامدا هەوڵ دەدەن دەستەڵات لە ناو خۆیاندا دابەش بکەن بێئەوەی پێمان بڵێن دوای وەدەستهێنانی ئەوە دەستەڵاتە چی دەکەن . بەرنامەی سیاسی و ئابووری و کۆمەلایەتیان چییە ، چ ستراتیژێکی درێژ خایەن و یەکگرتوویان بۆ ئایندەی کورد لە هەگبەدایە ، ئایا دیسانەوە پەرلەمانتارەکان کۆمەڵێك کەسی گوێڕایەڵ و خامۆش دەبن لەبەردەم پرسە گەورەکانی ناو مێژووی کورد ، ئەزموونی سیاسەتی کورد لەو سیازدە ساڵەدا ئەزموونی دۆڕاندنی ڕۆحی کوردایەتی و شۆڕشگانی بوو.ئەزمونێکی شکەست خواردوو بوو کە ململانێی خێڵەکی و بەرژەوەند پەرستی گەیشتە قۆناغی خوێن ڕشتن و پارچە پارچە کردنی کوردستان بە خەڵك و خاکەوە ، ئەوان کە دەستەڵاتدارن دەوڵەمەندتر بوون و ئەو خەڵکەش هەژارتر و نا ئومێدتر ، دەبێ حیزبەکان بزانن ئامادەکردنی لیستێك بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمان ئاسانە ، بەڵام گەر دەیانەوێ تا ئەبەد خەڵکی نەدۆڕێنن و پەرلەمانێکی ڕاستەقینە هەبێت کە بە ڕاستی زمان و گوێی هەبێت و بەرگری لە (جوانی و ڕاستی و خێر) بکات ، دژی ستەم و بێ مافی و هەژاری بجەنگێت و چاودێری وتو وریای ناو کۆمەڵگەی کوردی بێت، سوپایەك بێ بۆ نەهێشتنی ئەو گەندەڵییەی حیزبەکان تیایدا مەلە دەکەن ، بە دانپێدانی خۆیان ، مەرجە زۆر بترسن و زۆر بوەستن لەبەردەم ناوەکاندا ، هەر چەندە من بۆ خۆم گومانم هەیە لە حیزبی کوردی و سیاسەتی ئەمڕۆکەی .

حیزب هەمیشە بە دوای ئەو ژن و پیاوانەدا دەگەڕێت کە شەرمن و دەست لەسەرسینە گوێ لە حیزب دەگرن ، تا حیزب پەنجە بەرز نەکاتەوە کەس زاتی ئەوەی نییە پەنجە بەرز بکاتەوە ، ڕاستی و چەوتی لای حیزب دەبێ بە ڕاستی و چەوتی لای ئەوانیش ، هەر بۆیە سەیر نییە ئەو کاتەی (کالیگۆلا) وەك دکتاتۆرێك بڕیار دەدا ئەسپەکەی خۆی بکات بە ئەندام پەرلەمان بێ ئەوەی پەرلەمانتارەکان بوێرن ڕەتی بکەنەوە ، چونکە (کالیگۆلا) دەزانێ جیاوازی نێوان ئەسپەکە و پەرلەمانتارە بەستەزمانەکانی ئەوەندە گەورە نییە!

لە دوا پەڕەگرافدا چیرۆکێکم بیر کەوتۆتەوە و دەیگێڕمەوە کە بەڕاستی ڕووی داوە ، چەند ساڵێك لەمەوبەر لە ولاتی (نیپاڵ) پیاوێك وەك ئەندام پەرلەمان – ئەنجوومەن – خۆی هەڵدەبژێرێت و داوا لەو ناوچەیەی خۆی دەکات کە زۆرترین دەنگی بۆ بدەن ، دەیەها بەڵێنی زەرد و سوور بەو خەڵکە دەدات . هەڵبەت دوای سەرکەوتنی پەرلەمانتارەکە و بە درێژایی ماوەی بە ئەندامبوونی هیچ خێرێکی بۆ ناوچەکەی خۆی نابێت و بەڵێنەکانی درۆ دەردەچن.

دوای تەواو کردنی قۆناغی یاسایی بێ ئابڕووانە بۆ جارێکی دیکە و دیسانەوە خۆی کاندید دەکات و داوا لە خەڵکی ناوچەکەی خۆی دەکاتەوە کە سەر لە نوێ بۆ جاری دووەم دەنگی بۆ بدەن ، خەڵکەکەش بە بیانووی ئەوەی کە سوپاسی بکەن و کۆمەڵێك داوا و پێشنیاری دیکەیان هەیە کە بیخەنە بەردەمی بانگی دەکەن کە سەردانی هەرێمەکەیان بکات ، دیار ئەو خەڵکە تووڕە و داخدار و نا ئومێدە سوێندی ئەوە بۆ یەکدی دەخۆن کە بە هەر هەموویان بیکوژن و هەر کەسە و کوتێك لە گۆشتەکەی بخوات ، هەڵبەتە ئەو بەڵێنە سەر دەگرێت و کابرا دەخۆن .

پاش ماوەیەك دەستەڵاتدارانی (نیپاڵ) کە پێی دەزانن کە ئەو پەرلەمانتارە کۆنە و سەر لە نوێ کاندید کراوە ون بووە ، هەر هەموو خەڵکی ئەو ناوچەیە زۆر بە سادەیی و ڕەسمی وەڵامی دەستەلاتدارانی وڵاتەکەی خۆیان دەدەنەوە و بۆیان دەنووسن " قوربان .. ئێمە ئەو نوێنەرەی خۆمان لە وەفا و خۆشەویستیەوە خوارد..!! "

(14)ی **سەرماوەرزی** (2073)